

Izhajajo vsak petek. — Uredništvo in upravnništvo (začasno): Ljubljana, Knafljeva ulica 18. — Naročnina za mesec 6 Din, četrtletno 18 Din.

Štev. 23.

Glavni urednik: VLADISLAV FABJANČIČ.

Leto III.

Staro in novo leto.

L. 1923 je v vsej strahoti dokazalo, da tudi za proletarijat velja stari izrek: sloga jači, nesloga tlači. Mlad je modern delavski razred; sicer so mu mezdna sužnost in težki gospodarski in politični boji prinesli bogate izkušnje, vendar vsa ta znanja še niso izkristalizirana, ni še povsod zavladala trezna, hladna presoja, ki mora z brezobzirnim realizmom iskati pot k napredku in h končni vladi delovnega ljudstva. Še vse preveč je otročje romantike, še vse pre pogosto jemljemo gole, lepe želje za dejstvo, za realnost.

Silno mnogo konfuznosti, zmede vlada v mednarodnih delavskih vrstah. Še preveč so v veljavi razne usodepolne zmote, ki naravnost ubijajo pohod proletarskega razreda. Ena takih usodepolnih zmot je predvsem sektanski, frakcijski fanatizem, ki goni razlike v naziranju med posameznimi delavskimi skupinami do absurduma, do blaznosti, ki podžiga nakupične strasti do neverjetnih izbruhov, ko v medsebojnem boju proletarijat podira svoje lastne stavbe in uničuje trudapolno delo desetletij. Ta usodepolna zmeta se je izrodila celo tako daleč, da pozablja, da je naravni nasprotnik proletarijata kapitalizem, ter svečano izjavlja, da je največji nasprotnik proletarijata socialna demokracija ali kakva druga delavska frakcija. Povdarja se, da je treba to ali ono proletarsko organizacijo popolnoma diskreditirati in uničiti, potem pa pride revolucija sama po sebi. Kolika naivnost, kakšna otročarija! Ljudje božji, ali ste s slepoto udarjeni, da ne vidite, da zraven socialnih demokratov in komunistov obstaja organizirana, bogata, izkušena, do zob oborožena buržuazija, ki se vsled vašega medsebojnega boja utrjuje in se vam smeje v brk, vam in vašim teoretskim prekljarijam. Dokler se boste klali

med seboj, se kapitalistom ni bati za profite.

Ali se še niste dosti naučili v prejšnjih letih? Ali vas migljaji s kolom po glavi l. 1923 niso izučili? Polom na Madžarskem, polom na Bavarskem, polom na Poljskem, polom na Finskem, polom v Jugoslaviji, polom v Italiji, polom v Španiji, polom v Bolgariji, poraz v Nemčiji, ali vam vse to ni prav nič prerukalo vaših teoretskih doktrinarskih glav?

Ali naj res vse skupaj vrag vzame in ali naj res proletarijat sam s svojo nesrečno taktiko spravlja na konja buržuazijo in kapitalizem, o katerih se je že tolikokrat z vso gotovostjo trdilo, da sta na smrtni postelji, tako rekoč previdena s svetimi zakramenti za umirajoče?

Kar se slovenskega proletarijata tiče, on vam ne bo več sledil po tej samomorilni poti. Spoznanje, da tako ne gre več naprej, je med slovenskim delavstvom splošno. Brezmišelnega frakcijskega boja mora biti konec. Proletarijat ga ne mara več; če ga pa gotovi voditelji hočejo nadaljevati, jih bo volja proletarijata pregazila in zaglala na smetišče zgodovine.

Vse so nam zapravili, razbili in zafurali nevedni preroki teorije. Ena splošna razvalina povsod. Treba bo začeti znova na vseh poljih. V prvi vrsti pa je ustvariti močne enotne strokovne organizacije, ki so podlaga vsemu delavskemu gibanju. »Delavske Novice« so razvile zastavo enotnih, mogočnih delavskih sindikatov. Za ta cilj se bodo borile do kraja. Prvi uspehi se že kažejo. Že prvi meseci prihodnjega leta prinesejo razčiščenje v rudarski stroki. Tako ali pa tako pride do velikega, splošnega rudarskega sindikata, ki bo rudarjem izbo-

jeval boljši obstoj. Zedinjevalna akcija pri drugih delavskih strokih pa sledi rudarski. Mogočna strokovna Federacija Dela v Sloveniji in v celi državi bo končni plod teh prizadevanj. Ona bo nositeljica moči in napredka delavskega razreda.

Zatorej na delo v novem letu:

Za enotno rudarsko organizacijo!

Za združenje strokovn. organizacij!

Za Federacijo Dela!

Naj živi sindikalni boj!

Delavci naj sami govorijo.

(Dopis iz Trbovelj.)

Z ozirom na zadnje pismo, ki ga je objavilo uredništvo »Delavskih Novic«, da naj se oglašijo posamezne organizacije, če so za združitev rudarskega proletarijata v enotno rudarsko strokovno organizacijo, se je do sedaj oglasila še samo Strokovna Komisija (Iratnik), druge pa molče. Ker ni naša »Zveza rudarskih delavcev« doslej še ničesar odgovorila, je s tem pokazala, da ona noče te smeri, s katero bi se rudarjem pomagalo do zboljšanja položaja, ampak da hoče še nadalje vztrajati pri razbitosti delavskih vrst. Ker se vodstvo »Zveze rudarskih delavcev« ni oglasilo, smo bili primorani sami člani brez vodstva, da se odločimo. Zato se nas je o praznikih sestala gotova skupina delavcev ter smo se posvetovali glede onega pisma v »Delavskih Novicah«. Zaključek tega sestanka je sledeč: Ker vodstvo »Zveze rudarskih delavcev« in tako tudi Turjaški trg nočeta združiti rudarjev v enotno organizacijo, bomo mi sami delavci po novem letu sklicali konferenco v Trbovljah, na katero pridejo sodrugi iz Žagorja, Hrastnika in Laškega. Na omenjeno konferenco bomo povabili zastopnike »Delavskih Novic«, da nam ob-

razlože ves načrt enotne organizacije. Ravnotako bomo povabili tudi funkcionarje »Zveze«, da bodo imeli priliko slišati sodbo nas delavcev samih. Na ono konferenco bomo prinesli resolucije, katere bo moralo upoštevati vodstvo »Zveze«. Zastopnikom »Delavskih Novic« (uredništvu) pa nalagamo dolžnost, da se bo tej konferenci gotovo odzvalo. Dan in čas, kje se bo ta konferenca vršila, objavimo pravočasno.

Pripravljalni odbor.

Najvišje sodišče priznava rudarjem pravico do stavke.

(Razsodba stola sedmorice v rudarskem procesu.)

Celjsko okrožno sodišče je obsodilo vse rudarje, ki so bili obtoženi, da so s prigovarjanjem, navduševanjem, razširjanjem letakov zadrževali svoje delavaljne tovariše ob času stavke od dela po členu 11 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Ivan Škrli in tovariši so proti razsodbi celjskega sodišča, s katero jih je spoznalo krivim pregreška po členu 11 citiranega zakona, da so zadrževali svoje tovariše od dela z razširjanjem letakov, vložili po pravnem zastopniku »Zveze rudarskih delavcev« ničnostno pritožbo na kr. stol sedmorice v Zagrebu. Ta je ničnosti pritožbi ugodil ter vse delavce oprostil vsake krivde z razlogi, da imajo rudarji pravico do stavke in da je s to pravico nezdržljivo, da bi stavke ne smeli organizirati in voditi z legalnimi sredstvi, kakor so prigovarjanja, navduševanja in razširjanje letakov ter da tudi v členu 11 se nahajajoči glagol »sprečevati« pomeni »onemogočevati« in ne kakor se je to besedo napačno prestavilo v »Urad-

LISTEK.

Emil Zola:

Germinal.

Prevel . . .
(Nadaljevanje.)

Obrnili so pogovor drugam. Cecilija se je vrnila k svojim sestrinam, ki so ji njuna nagnenja imponirala, če prav se je jezila nad tem. Gregoirka je obljubila, da popelje svojo hčer enkrat k ljubima hčer-kama, samo da začne solnce sijati. Gregoire pa ni bil pri stvari. Naenkrat je zavpil na glas:

»Če bi bil jaz na tvojem mestu, ne bi nikdar lrdovratno vztrajal pri ideji, ki jo imaš, jaz bi sklenil z Montsoujem pogodbo. Zelo dostopni so za to in ti bi zopel prišel do svojega denarja.«

S tem je namignil na stari spor, ki je obstojal med montsouškimi in vandomskimi koncesijami. Če prav so imele druge le malo pomena, se je jezila mogočna sosedka, da je morala trpeti to kvadratno miljo, ki ni bila njena, sredi svojih sedemdesetih občin; in ko je zastoj poskušala, da bi se jih polastila, je zasnovala načrt, da jo kupi za prazen nič, ko bodo na prodaj. Vojna je trajala brez premirja in obe podjetji sta ustavili svoje rove v razdalji dvesto metrov. Bil je to dvoboj na življenje in smrt, čeprav so ravnatelji in inženirji vladno občevali med sabo.

Denculinove oči so vzplamtele:

»Nikdar!« je zakričal. »Dokler bom živel jaz, ne bo pripadal Vandame Montsouju. Zadnjič sem bil pri

Hennebreauju in dobro videl, kako je stopical okrog mene. Že zadnji jesen, ko so prišli v upravni svet fliš bahači, so me lizali spredaj in zadaj. Da, da, poznam to gospodo! To so banditi, ki bi potegnili človeku srce s telesa.«

Prenehal je zmerjati. Sicer pa ni branil Gregoire montsouškega upravnega sveta, ker je bil mnenja, da ti gospodje le preveč klečijo pred zlatim telekom.

Prišla je Melanija, da pospravi. Deneulin je vstal. Smeje je vprašal:

»No, kaj pa poroka z malim Neprelom?«

»Nič ni ratalo iz tega,« je odgovorila Gregoirka.

»To je ideja, ki plava po zraku; treba je dobro premisliti.«

»Seveda,« je odvrnil s porednim smehom. »Zdi se mi, da vnuh in leta — kar mi je zoperno, je to, da se Hennebrejka tako obeša na Cecilijo.«

Pa Gregoire je postal hud. Taka fina dama in poleg tega štirinajst let starejša od mladeniča. Nima rad, da se zbijajo šale iz takih stvari. Deneulin se je smejal brez prestanka, mu stisnil roko in šel.

Zunaj so zalajali psi in Cecilija je šla pogledat, ker je mislila, da je prišla učiteljica. Vrnila se je in rekla:

»Ni. Zena z dvema otrokoma je, veš, mama; žena rudarja, ki sva jo srečali. Ali naj pridejo noter?«

Obotavljali so se. So zelo umazani? Ne, ne preveč, pa saj bodo pustili svoje coklje v veži. Zeta se spustila oče in mati v svoj stol in tam prebavljala. Strah pred spremembo zraka je povzročil njih sklep.

»Naj pridejo noter, Honorina.«

In vstopila je Maheuka s svojima malima, ki sta bila lrdi od mraza, izsradana in preplašena, ker sta bila v gorki sobi, kjer je dišalo po kolaču.

VII.

V ozki sobici je še vse spalo. Leonora in Henrik sta se še objemala, Olgica je ležala na svoji grbi in držala glavo vznak, ata Trdoživ pa je ležal na Caharijevi in Jeanlinovi postelji, imel je usla odprta in smrčal.

Noben glas ni prišel iz sobe, kjer je ponovno zaspala Maheuka, ki je dojila Estelo. Mala je ležala počez na materinem trebuhu in tudi sama spala ter imela zakopano glavico v mehko meso materinih prs.

Spodaj je šestkrat zakukalo. Na cesti je bilo slišati odpiranje in zapiranje vrat, potem škrokljanje cokelj po ilaku. To so bile sejalke, ki so šle v rudnik. Počtem je bilo tiho do sedmih.

Naenkrat se je dvignila Olgica. Stokanje in vpije jo je zbudilo. Videla je, kako pozno je že in tekla bosa k materi.

»Mama, mamal! Pozno je. Zamudila boš. Pazi, da ne zadušiš Estelc!«

In dvignila je otroka, ki se je skoro zadušil pod težo prsi.

»Mili Jezus!« je mrmrala Maheuka in si mencala oči. »Človek je zbil, da bi spal cel dan. Obledi Leonora in Henrika, jih peljem nekam. Ti pa pazi na Estelo; ne bom je vzela sabo, ker bi se nazadnje še prehladila v tem volčjem mrazu.«

nem listu, »skušali zadržavati«, radi česar so kazniva le ona dejanja, s katerimi se v resnici onemogočuje, da bi delovoljni delavci delali oziroma s katerimi se skuša napraviti resnično oviro, ki bi mogla faktično onemogočiti delo delovoljnih delavcev. Po tej določbi kr. stola sedmorice v Zagrebu določuje člen 11 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi isto, kakor koalicijski zakon z dne 4. aprila 1870, št. 43.

Ta odločba je za vse delavstvo silne važnosti, ker se mu ž njo priznava pravica do stavke in je ž njo stavka zopet omogočena. Četudi je bila zadnja stavka začeta skrajno nepremišljeno in ob najneugodnejšem položaju, bi se vendar ne kon-

čala tako žalostno, da niso oblasti napačno tolmačile zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi ter udušile stavko s tem, da so vse delavske voditelje pozaprele in jih imele ves čas stavke v ječi ter nedopustno konfiscirale imetje »Zveze rudarskih delavcev« in drugih delavskih društev. Po odločbi kr. stola sedmorice v Zagrebu oblasti v bodoče ne bodo mogle več pomagati Trboveljski premogokopni družbi udušiti stavke na enak način ter bo menda Trboveljska premogokopna družba, ko zazna za to odločbo, prenehala s takim izsesavanjem in tlačenjem delavstva, kakršnega delavstvo še izza Trpovičevih časov ni doživelo.

Vladislav Fabjančič:

Kako so razbili delavsko enotno fronto?

Kdo je kriv sedanji nemoči delavskega razreda v Sloveniji?

(Nadaljevanje.)

V Ljubljano sem se vrnil 21. januarja zjutraj ter sem odšel naravnost na Turjaški trg v Delavski Dom. Tam so bili že zbrani zaupniki in pristaši enotne proletarske fronte iz vseh krajev Slovenije. Število delegatov je bilo nenavadno veliko, polna je bila zborovalna dvorana in tudi sosednja soba stavbinske organizacije, kar je dokaz, da je naša akcija izvirala iz srca celokupnega slovenskega proletarijata.

Tu sem zvedel za homatije in spletke, ki sta jih med tem časom začela uganjati Lemež in Žorga. Na predkonferenci prejšnji večer sta skušala s hujskajočimi govori ustvariti razpoloženje, ki naj bi potem na konferenci privedlo do tega, da bi se izvolil tak izvrševalni odbor, ki bi bil popolnoma v njihovih rokah. Bližale so se namreč volitve v parlament... in ob takem času postajata Lemež in Žorga vedno zelo nervozna in aktivna. Na tej predkonferenci je prišlo do burnih scen in malo je manjkalo, da rudarski delegatje niso zapustili kongresa.

Ker se vedno govori, kako sva samo midva s Klemenčičem ob vsaki priliki baje protežirala Štefanoviča, naj tu omenim nekaj, kar bo pokazalo stvar v drugačni luči. Povedal sem že, kako je leta 1922 sam dr. Lemež na zaupniškem sestanku pohvalil Štefanoviča, da je napravil red v Trbovljah in ustavil razprtje, ki jih je bil zasejal med rudarje dični Peterkovič, o katerega »slavnih« činih so »Delavske Novice« tudi že govorile. Tedaj je Lemež slavil Štefanoviča za njegovo uspešno delo za rudarje. Sploh je dr. Lemež bil poln hvale o Štefanoviču vse do tistega trenutka, ko je videl, da misli Štefanovič uživati tudi sadove svojega delovanja in ne samo služiti kot

marioneta Lemežu, Jakatu itd. Tedaj je bilo Lemeževe ljubezni do Štefanoviča konec, zlasti še zato, ker je Štefanovič tudi jurist in bi mu lahko kdaj delal kot advokat konkurenco pri delavski klijenteli... Taka je zgodovina Lemeževega boja proti Štefanoviču.

Štefanovič ni bil osamljen, ampak se je oslanjal zlasti na rudarje. Čudoma sem se včasih čudil, ko se nekateri vodilni rudarski zaupniki tega pozneje niso hoteli več spominjati, ampak so odgovornost za Štefanoviča hoteli napriliti le Klemenčiču in meni. Salomon, Bedenik, Kolšek, Prislav itd. so očigledno pozabili, da so na predkonferenci in na konferenci enotne fronte 21. januarja ravno oni v imenu rudarjev zagrozili, da takoj zapuste zborovanje, če ne pride Štefanovič v izvrševalni odbor stranke? Prav mojemu pomirjevalnemu nastopu je pripisati, da do tega ni prišlo in se je konferenca v redu izvršila ter se je ustanovila naša stranka.

Glede konference same moram opozoriti na sledeča dejstva, ki se le prerado pozabljajo: Za program in za statute SSDL so glasovali z velikim navdušenjem vsi prisotni, torej tudi Lemež in oba Žorga.

Ime »socialistična« stranka delovnega ljudstva se je sklenilo predlagati v komisiji, kjer je bil tudi dr. Lemež.

Na konferenci ni zmagala moja koncepcija, ki sem hotel imeti federacijo vseh proletarskih strank po

* Jaz sploh nisem vpeljal Štefanoviča v delavski pokret, ampak sem ga že našel v uredništvu »Delavskih Novic«, ko sem se vrnil z Dunaja, v najboljši slogi z Žorgo, Lemežem, Baznikom itd., ki so mu vsi irdno zaupali.

vzorcu ameriške Labor Party, kjer tvorijo komunisti svojo posebno Workers Party v okrilju skupne Labor Party (stranka delal), ampak je zmagala stara dr. Lemeževa ideja organizatoričnega, ideološkega in programatičnega združenja komunistov s socialnimi demokrati v eno samo socialistično stranko. To je nepobito dokazano, dasi hoče Lemež to boljro sedaj prilepiti meni in Klemenčiču. Konferenca je soglasno sprejela vse predloge, samo da smo prišli za korak naprej v delu za združitev proletarijata.

Do tu je šlo vse dobro (zmešanega Marcel Žorginega govora ni vredno omenjati, ker ga nihče ni razumel, kaj hoče, menda tudi sam ne. Vedel je le, da bi bil rad izvoljen za poslanca.) Ko pa so prišle volitve v izvrševalni odbor, sta se pa začela Žorga Marcel (Jaka je bil zadovoljen sedeti na isti listi s Štefanovičem) in dr. Lemež nekaj kujati. Bila bi gotovo vzdignila hrušč in trušč kot na predkonferenci, toda videla sta, da bi kot razbijača slabo naletela, zato sta svoj posel v miru opravila. Komisiji, ki je sestavljala listo širšega

izvrševalnega odbora, sta izjavila, da Štefanovič ne sme biti na listi, ali pa naj se nju črta. Ker so rudarji odločno zahtevali Štefanoviča, ni sta Lemež in Marcel prišla v odbor. Opozoriti je treba, da ni nihče protestiral proti temu kakor tudi ne proti temu, da pridea Tokan in Mihevc v izvrševalni odbor, ampa ksta bila za to tudi Lemež in Žorga.

Slednje imenovana pa navzlic temu, da nista prišla v odbor, še nista kar takoj začela boja proti stranki, ker sta želela počakati strankine konference, na kateri so se postavljali kandidati za volitve v parlament. Oba sta namreč trdno upala, da bo sta sprejeta za kandidata, ker si nista mogla predočevati parlamenta, v katerem ona ne bi sedela kot poslanca. Da dosežeta ta svoj vzvišeni cilj, sta vedno bila pripravljena zatajiti svoje prejšnje prepričanje in t. 1920. kot huda centrumaša kandidirali na listi Komunistične Stranke Jugoslavije, leta 1923. pa kot opozicionalca na listi »ričet-stranke«, ki je imela v svoji sredi tudi Štefanoviča. (Dalje prih.)

Konec narodno-socialne stranke.

Kot smo poročali že v zadnji številki »Delavskih Novic«, se je v Ljubljani tvoril blok med Jadransko banko, radikalno stranko, dr. Ravniharjevo narodno-napredno stranko, samostojno kmečko stranko in narodno-socialistično stranko, ki izdaja svoje glasilo Narodni dnevnik, kateri se tiska v tiskarni Jadranske banke in ga finansira Jadranska banka. Reklamna številka tega časopisa je že izšla z nekakim pozivom slovenski javnosti, katerega sta podpisala za NSS Deržič in Roglič, za samostojno kmečko dr. Marušič, in Urek, za narodno-napredno dr. Ravnihar, za radikale pa kočevski dr. Sajovic in znani vrhniški kapitalist Lenarčič.

Nas ta nastop pri samostojnih kmetih in pri narodno-napredni stranki prav nič ne čudi, tembolj neverjetno pa je obnašanje vodilnih narodnih socialstov, katerih stranka je vedno izjavljala, da je socialistična, proletarska. Ne more biti nobenega dvoma o tem, da je blok le nekaj provizoričnega in da se bo vse skupaj spremenilo v radikalno stranko, kakor hitro se bodo ljudje navadili na ta nenavadni konglomerat. S tem bi bile likvidirane v Sloveniji samostojna kmečka, narodno-socialna in narodno-napredna stranka in ostala bi le še radikalna stranka.

Nas zanimajo predvsem narodni socialisti, v kolikor ta stranka sploh še obstoja. Z njimi so imeli januarja l. 1923 celo pogajanja za ustanovitev enotne proletarske fronte in federativne delavske stranke. Tedaj je bilo

med narodnimi socialisti zelo mnogo razpoloženja za ta načrt. Prišle pa so volitve 18. marca in narodno-socialistična stranka je skoro izganila pri njih. Odslej je bilo o njej le malo slišati. Šepetalo se je le, da nekateri voditelji pripravljajo temeljiti preokret na desno in da se v ta namen pogajajo z radikali. Zdaj je to izvršen čin in rodil se je radikalni ljubljanski blok.

Vprašanje pa je, če se je zadeva izvršila v sporazumu in s privolitvijo pristašev narodno-socialističnega pokreta. Zanima nas, ali bodo tudi le-ti sledili najnovejši avanturi g. Deržiča?

Kar se nas tiče, nas vsi taki eksperimenti in donkišotijade puščajo povsem hladne. V splošnem razsulu, ki so ga med proletarijatom povzročile najneverjetnejše harlekinade denarja in toplih stolčkov lačnih voditeljev, smo ostali trdni in neomajani. Ostali smo zvesti proletarski ideji, ki lahko postane zmagovita samo potom organizacijske enotnosti delavskega razreda. Za to organizacijsko enotnost nastopajo z vso vmeno in odločnostjo »Delavske Novice«, skrbno se ogibajo vseh otročjih fraz, v katere delavstvo nima nobenega zaupanja več. Do prave organizacijske enotnosti delavskega razreda pa bo v splošnem razsulu mogoče priti le, če se prične na strekovnem polju, ki je temelj vsemu delavskemu gibanju. Zato smo strankarsko gonjo prepustili drugim, mi pa smo vzdignili sindikalno zastavo, ki bo v doglednem času brez dvoma združila celokupni delavski razred Slovenije in Jugoslavije.

Umila se je v naglici, oblekla storo, modro jopo, najboljšo obleko, ki jo je imela, in rjavo volneno suknjo.

Medtem, ko je šla mati doli, je pazila Olgica na Estelo, Henrik in Leonora sta se pa umivala. Ta dva malčka sta se imela rada samo v spanju; komaj sta vstala, se je vrgla deklica na fanta, ki se je dal klofutati brez odpora. Oba sta imela isto predebelo, stisnjeno glavo s slannatorumenimi lasmi.

Zastorov niso dvignili, da ne motijo atu Trdoživu spanja. Smrčal je mirno naprej sredi gluščega kričanja otrok.

Spodaj je smarila mali vođeno juho brez masla. Omara je bila prazna, ničesar ni bilo, niti skorje kruha, niti kosti: vse je pošlo. Kaj bo z njimi, če vztraja Maigart na tem, da jim ne da na vero in jim ne posodi picolainska gospoda sto sujev? Ko se vrnejo moške in dekle, morajo jesti, ker na žalost še niso iznašli sredstva, kako se živi brez jedi.

»Kaj se ne boste že skobacali doli?« je jezno zavpila Maheujka. »Že zdavnaj bi bila mora iti!«

Ko so prišli otroci doli, je razdelila juho na tri male krožnike. Sama je rekla, da ni lačna. Čeprav je Katarina že prejšnji dan vtila vodo na used kave, je storila sama isto vendar še enkrat in skuhala dva lonca tako slabotne kave, da se je videlo na dno lonca.

»To me bo ravno tako dobro podprlo,« je rekla. »Ti,« se je obrnila k Olgici, »pusti deda spati, pazi, da Estela ne pade s postelje, in ko se zbudi in začne

vpiti, ji daj ta košček sladkorja. Vem, da si pametna in da ne boš sama pojedla.«

»In šola, mama?«

»Šola, no je, — odloži ti jo moraš na prihodnjico, ker te danes rabim.«

»Ali naj naredim juho, če se vrneš prepozno?«

»Juho, juho... Ne, počakaj, da se vrnem.«

Odbilo je osem. Maheujka se je podala z malima na pot. Najprej je šla k Maigartu, ki je slanoval čisto poleg ravnatelja Hennebeauja. Priprosti zid je ločil palačo od njegove hišice. Imel je vsega, sadja, kruha, piva itd. Njegova trgovina se je vedno bolj širila in udušila na koncu vsako konkurenco v Montsouju. Sicer pa je ostal v krempljih družbe, ki mu je postavila hišo in trgovino.

»Speš sem tu, gospod Maigart,« je rekla s ponižnim glasom.

Pogledal jo je in ni nič rekel. Bil je debel, hladen in neuljuden.

»Saj me ne boste odpodili kot včeraj. Do sobote moramo imeti kaj jesti. Seveda smo vam dolžni že dve leti šestdeset frankov.«

V kratkih besedah mu je s težavo dopovedala, kaj hoče. Seveda je bil star dolg, ki se je vlekel že od zadnjega štrajka. Seveda so mu že dvajstokrat obljubili, da bodo dolg poravnali, pa pač niso mogli, tudi ni bilo mogoče, da bi mu bili dali vsakega petnajstega po štirideset. Poleg tega je imela predvčerajšnjim nesrečo, da je morala dati čevljarju dvajset frankov, ker je grozil z rubežem. Zato pa je danes

brez vsakega krajcarja, drugače bi bila izhajala do sobote.

Maigart je imel roke sklenjene na trebuhu in zmajal z glavo pri vsaki prošnji.

»Samo dva hleba kruha, gospod Maigart, saj sem pametna in ne prosim celo za kavo. Samo dva hleba kruha.«

»Ne,« je zavpil slednjič na vse grlo.

Prišla je njegova žena, suhoženo ženšče, ki se je spenjala noč in dan nad knjigo v pisarni in ni odvrnila oči od nje. Izmuznila se je zopet vsa presraščena, ko je obrnila k nji svoj proseči pogled ta nesrečnica. Govorili so, da deli zakonsko postelj z ženami rudarjev. Znano je bilo, da je bilo treba rudarju, ki je hotel razširiti svoj kredit samo poslati svojo hčer ali ženo, če je bila lepa ali grda, samo da je bila pri volji.

Maheujko, ki je še vedno z očmi prosila Maigarta, je postalo sram, ko jo je hotel sločiti s svojimi majhnimi bledimi očmi. To jo je jezilo. Šla je in vlekle za sabo Leonoro in Henrika.

»Gospod Maigart, lo vam ne bo prineslo sreče, zapomnite si to!«

Ostala ji je samo še picolainska gospoda. Če še oni ne dajo sto sujev, potem se lahko mirno vleče in umrje. Spoloma je premislila, kaj lahko kupi za sto sujev: najprej kruha, nato kave, potem nekaj masla, krompirja, košček svinjine, ker je oče tako rabil mesa.

Montsouški župnik, gospod Poire, je šel mimo. Previdno je privzdignil sutano, ker se je bal, da se

Naj delajo voditelji raznih proletarskih strank še take vratolomne skoke, mi vemo, da bodo pri tem sami ostali politični mrlji. Kot se bo Lemež-Hlebečev puč z NDSJ spremenil v prazen nič, tako bo tudi narodno-socialistični saltomortale zlomil vrat le njegovim vihravim žonglerjem, delavski pokret pa se bo med tem časom ozdravil in konsolidiral.

Ig. Mihevc:

Murček.

Lovro in Lenčka se poznata že sedem let. Kot pečat tega ljubezenskega znanja je bil brhek sinček Jakec, ki je v oskrbi pri Lenčini materi na Drenovem vrhu. Vsako nedeljo in praznik obiščeta oba svojega Jakca in tekmujeja med seboj, kdo bi ga s svojim obiskom bolj razveselil. Lenčka prinaša bonbone in slaščice, Lovro pa kupuje vedno nove igrače, ki so Jakcu skoro bolj všeč, kakor slaščice.

Nekega večera pride Lovro v rudarsko kantino večerjati. Za veliko mizo sedi kmetiški deček, ki je imel s seboj dva mlada psička. Oba sta bila kot igrački. Lovro šine takoj na misel, češ, tak-le kužek, to bi bilo nekaj za Jakca, zato vpraša dečka:

»Prodaš meni enega murčka?»

»Prodaj! Koliko daste zanj?»

»Trideset kron!»

»Ne, petdeset dajte, pa je Vaš!»

Lovro se nekoliko popraska za ušesom, seže v žep po listnico ter pomoli dečku enega kovača rekoč:

»Da ne bo ne po tvojem, ne po mojem, na, tu imaš štirideset kron!»

Deček vzame denar in izroči murčka Lovru.

Drugi dan je bila nedelja. Lovro ni čakal na Lenčko kakor običajno, da gresta skupaj k Jakcu, marveč jo je ubral kar po bližnici na Drenov vrh k svojemu Jakcu. Ko je Lovro izročil murčka Jakcu, ga je bil ta tako vesel, da ga ta dan stara mama nihi k obedu ni mogla spraviti. Končno je prišla tudi Lenčka. Jakec je ves zardel kričal proti njej: »Mama, mama, Murčka, Murčka!«, a za njene bonbončke se nihi ni zmenil.

Murček je že prvo noč spal pri Jakcu in od tedaj se nista več ločila. Jakec in Murček sta se kmalu na to, ko sta se Lovro in Lenčka poročila, preselila v novo stanovanje v rudniškem revirju. Tudi tam sta ostala Murček in Jakec najboljša prijatelja, Jakec ga je učil manir in čednosti. Murček je prosil za jed, za odpiranje vrat, zapiral je pa vrata kar sam. Murček je tudi vedno naznanjal, kadar je Lovro prihajal ob večerih domov z dela.

Murček je že več tednov povešal glavo. Kadar je pa prišel do Jakca, je naslanjal svojo glavo ob Jakca

ter mu milo zrl v oči. Tudi Jakec je postajal zaradi tega otožen, posebno, ker je večkrat opazal, kako si mama skrivaj oтира solze z lic. Oče je bil doma; na delo v rudnik ni hodil in tih je postal. Nič več se ni igral po večerih z Jakcem in Murčkom, kakor je bil navajen prej vsak večer. Jakec je tudi opazil, da se oče in mati prerekafa, kar prej nikdar ni bilo v rodbini. Mati je večkrat očitala očetu, da posluša mlade študente, ki pregovarjajo rudarje v stavko, češ, to so mladi ljudje, ki še niso imeli nikdar žuljavih rok, ki ne vedo, kaj je rodbinska nesreča. Oče materi ni mnogo ugovarjal.

Stavka je trajala že štirinajst tednov in zadnji teden pred božičem je postala tudi Lenčka bolj tiha.

Sveli večer sta se Lovro in Lenčka potihoma pogovarjala. Jakec je večkrat čul med šepetanjem svoje ime in Murčkovo. Končno pa je ujel očelove besede:

»Vzemi ga s seboj k polnočnici, ta čas pa opravi vse!»

Lenčka in Jakec odideta k polnočnici. Jakec je hotel vzeči po vsej sili

Komarjevi zapiski.

Novo leto.

Ko prihaja novo in se poslavlja staro leto, ima vsak pošten kristjan dve dolžnosti: da pozdravi novo in vzame slovo od starega. Ker pa zahteva boljša vzgoja, da spoštujemo starost in ji damo prednost pred mladino, zato se bomo pečali danes s starim letom.

Pri tem pečanju postane človek ginjen in stori se mu inako in sicer iz več razlogov: prvič, ker je zopet leto starejši, kar ni baje niti dobro niti priporočljivo, drugič, ker vidi, kako hitro mine vse (»kje so moje rožice«), tretjič, četrtič infakodalje, ker se spomni: »Molče trobental bo« in zlasti šestega: »Al' dneva ne pove nobena pratka«, tako da človek ne more sestaviti glede svojega življenja tako prepolnbnega proračuna, kar ima za posledico, da postane vse skupaj majavo in nestalno kot jugoslovanski dinar.

Pa ne bodimo samoljubni in ne pišimo o samem sebi, ozirimo se v duhu nazaj in premišljajmo, kaj je prineslo poslavljajoče se leto važnega za narod in človeštvo. Kajti posameznik zgine kakor rosa na veji in sneg v solncu, narodi pa so večni, kar nam pričajo Asirci, Babilonci, Huni, Longobardi in drugi taki narodi. Če gledamo s tega stališča na preteklo leto, si ne moremo prikrivati, da ima človeštvo zaznamovati važne uspehe: Bombardirani Krfa, potres na Japonskem, trčenja vlakov, povodnji, špansko gripo, ljubljanski bar in še marsikaj drugega. Res, da danes ne vidimo še jasnega vzroka

s seboj tudi Murčka, toda Lovro in Lenčka mu dopovedujeta, da se psov ne sme jemati v cerkev. Tedaj je Jakec veš solzan odnehal.

Ob odhodu Lenčke in Jakca je Murček milo zacvilil. Lovro ga žalostno ogleduje ter koraka po sobi, končno pa vzame nož in Murčka zakolje, sleče mu kožo, opere meso ter pospravi v sobi vse sledi.

Že ob eni se vrne Lenčka in Jakec. Jakec, čeprav je bil močno zaspán, takoj vpraša, kje je Murček.

»Ne vem, za vama je zbežal, le pojdi spat, jutri že pride domov.«

Na božič je Lenčka cvrla Murčka in opoldan je bil za kosilo, ki je tudi Jakcu jako dišalo, ker že dva meseca ni videl mesa. Vsak dan trikrat so jedli krompir, fišti dan pred božičem je pa tudi tega zmanjkalo, le za Jakca jih je bilo še sedem.

Teden dni pozneje spleza Jakec po lestvi v podstrešje. Tam je visela na palici Murčkova koža. Sname jo, pogrne po fleh, leže nanjo ter milo, milo joče, dokler od utrujenosti ne zaspi.

in povoda za vse to, a čim bolj se bodo kopicili taki pojavi, čim bolj se bodo znanstveniki zanimali zanje, čim več bo statističnega materiala, tem bliže bomo resnici. In v tej smeri se giblje vsa stvar. Pomislimo samo dve desetletji nazaj: kaj je bil n. pr. ljubljanski potressek s svojimi razpokanimi bajtami v primeri s potresom na Japonskem, kjer je celo mesto Jokohama v enem trenutku izginilo pod zemljo. In toliko se danes piše in fotografira o tem potresu, ljubljanskega lahko iščete z lučjo pri belem dnevu po vsem svetu: nič in nič, samo cesarja Franca Jožefa, ki pa je tudi že umrl, vidite z napudranimi lici stali nekje sredi množice in ulice in pod sliko napis: Njegovo Veličanstvo je s solzami v očeh gledalo razpokane hiše in govorilo pomembne in zgodovinske besede: »Zdražno, zdražno!« (will wohl heissen: furchtbar, furchtbar!)

Pa pustimo napuh, ker napuh gre pred padcem, pustimo tujino, vso hladno in mrzlo, vrnimo se k našim domačim razmeram, ki so naše gore list in veja našega drevesa. (»Popolnik pridem čez goro.«) Tudi tukaj se je zgodilo mnogo poučnega in koristnega, kar kaže, da stopa naš narod v eni vrsti z drugimi kulturnimi narodi. Ker smo zrel narod, ki odloča sam o svoji usodi, se moramo ozreti naprej na politiko, vse drugo pride pozneje. V politiki pa so najvažnejše volitve in te so se zgodile spomladi. Ne bom govoril na dolgo in široko o tem, vsem so še v spominu brezalkoholni dnevi. In tukaj, mislim, leži jedro celega problema. Ker žalibog nismo v Kaani Galileji, da bi delali vino iz

vode (to znajo dandanes samo gostilničarji), smo pili fiste dni vodo (jaz ne!) In ker smo volili brezalkoholno, je danes naša politika in vse javno življenje malce antialkoholno — svetovojno ali po domače rečeno vodenol! To je imelo za posledico te strašne povodnji po Sloveniji. Nekateri so pravili celo, da je pri tej povodnji utonila avtonomija, ko je prala ob potoku plenice za otroka in korenje za prašiče. (Vendar po naših informacijah to ne bo držalo, ker je umrla avtonomija že pred dvema mesecema na pljučnici, ki jo je dobila na Stadionu, ko je hodila h kuluku.) Za volitvami najvažnejša pridobitev v naši politiki je kuluk, ki ga ljudje še danes nočejo razumeti in nekateri se drznejo celo trditi, da je kuluk v nasprotju s slovensko avtonomijo. Da se naredi enkrat za vselej konec takim nesmiselnim govoricam, pribijemo, kar smo že zgoraj omenili, da je bil kuluk avtonomiji zelo ljub, hodila je vedno z njim okrog in nekateri so vedeli celo povedati, da sta bila zaročena. Pa bodi temu tako ali tako, eno sloji: da je šel kuluk za pogrebom avtonomije, imel pri tem celo solzne oči in pokašljeval. Drugič pa je zgrajen kuluk na načelu: moli in delaj! In to se je uveljavilo jasno takoj pri njegovem prvem nastopu na Stadionu. Zato pa naj slovenske občine nehajo s svojimi pritožbami nad kulukom, češ, da celo dekleta zalezuje, ampak naj gredo same vase in premislijo vse gori povedano. Prepričani smo, da bodo potem poslale zahvalo jugoslovanskemu klubu in se bo prihodnjo nedeljo razlegala tista »Hvala, hvala ti, gospod...!«

Poleg avtonomije moramo zaznamovati še mnoge važne dogodbe v preteklem letu. Med najvažnejše spadajo: Katoliški shod, prehod »Slovenskega Naroda« iz ene v drugo roko, nogometne tekme, sokolske veselice, tombolo kolesa sestara in še marsikaj. Ko gleda človek vse to in pričakuje polnoči, ko se ugasnejo luči, da lahko bolj neopazeno pride novo leto, si misli (človek namreč, ne novo leto!): Ali boš še enkrat lahko doživel toliko radosti in veselja, ali boš še enkrat slišal kukavico in občutil komarje, ali boš še kdaj doživel cvetja, prahu in blata?

Pri - šla bopo - mlaad...

2. januarja bo takozvan dinarski dan, ko se bo zbiralo za uboge slovenske rudarje na Westfalskem. Namen je plemeniti in prepričan sem, da bo dal vsak po svojih močeh. Ampak naslov »dinarski dan«, moram reči, da mi ne ugaja čisto prav. Kajli dinarski dan pomeni, naj da vsak vsaj dinar. Dobro: vsak ga bo dal. Ali pa ni mogoče med nami

umaže. Bil je mehak, mil mož. Delal se je, kakor da se ne peča z ničemer, da se ni jezil niti čez delavce niti čez delodajalce.

»Dober dan, gospod župnik.«

Ni se ustavil, posmešnil se je otrokoma in jih pustil stati sredi ceste. Ni bila pobožna, naenkrat pa si je vlepla v glavo, da ji bo ta duhovnik kaj dal.

In znova se je začela hoja po črnem, slizastem blatu. Še so imeli dva kilometra; mladima ni bila to nobena zabava in sta se s težavo vlekla naprej.

»Nesi me, mama.«

Nosila je oba, enega za drugim. Blatne luže so stale po cesti. Spodrecala se je, ker se je bala, da pride preveč umazana. Trikrat je skoro padla, tako spolzka je bila ta prokleta cesta. In ko so prišli k hiši, sta se zakadila vanje dva velika psa in tako lejala, da sta otroka tulila od strahu. Kmalu bi bil prijel kočijaž za bič.

»Puslíte zunaj svoje coklje in vstopite,« je rekla Honorina.

V jedilnici so obstali mati in otroka nepremični, omamila jih je nenadna toplota in spravljal v zadrego pogled tega starca in te starke, ki sta se iztezala v svojih stolih.

»Hčerka,« je rekla starka, »izpolni svojo majhno dolžnost.«

Gregoiresova sta naložila Ceciliji, da razdeli malo miloščino. To je po njihovem mnenju zahteval pojem dobre vzgoje. Človek mora biti dobrodelen, sta rekla sama, njih hiša je hiša dobrega boga. Sicer pa

sta si laskala, da delita miloščino po pameti, in ker sta bila vedno v skrbeh, da ne bi bila goljufana in tako dajala potuho pregrehi, zato nista dala nikdar, prav nikdar denarja. Zato so obstajali njih milodari vedno v naturalijah, zlasti v gorkih oblekah, ki so jih delili pozimi ubogim otrokom.

»Ubogi črvički,« je zavpila Cecilija, »kako so blede od mraza. Honorina, prinesi zveženj iz omate!«

Ko je šla hišna gori, se je spozabila kuharica in postavila ostanek kolača na mizo, oprla roke ob boke in obstala v sobi.

»Ravno dve volneni obleki imam še in ogrtači,« je nadaljevala Cecilija. »Ubožci, boste videli, kako bo to grelo.«

Maheujka je spel prišla do sape in je jecljala: »Hvala lepa, ljuba gospodična. Vi ste zelo dobri.«

Solze so ji zalile oči, mislila je, da je sto sujev gotovih, samo to je še premišljevala, kako naj prosi zanje, če ji jih ne ponudijo. Hišna se je vrnila in nastal je trenutek mučnega molka. Skrita v krilu svoje matere sla malčka zijala na kolač.

»Imate samo ta dva?« je vprašala Gregoirka, da prekine molk.

»Oh, ljuba gospa, sedem jih imam.«

Gregoire, ki je zopet vzel v roke časnik, je skočil kvišku ves užaljen:

»Sedem otrok! Zakaj to, za božjo voljo?«

»To je zelo neprevidno,« je rekla starka.

Maheujka je naredila nedoločno gesto opravičbe.

Kaj bi? Pri tem se nič ne misli. To pač pride samo. In pozneje, ko vzrašč, pomaga vzdrževati hišo.

»Torej že dolgo delate v rudniku?« je vprašala dalje Gregoirka.

»O je! Jaz sem hodila do dvajsetega leta. Zdravnik je rekel, da se ne povrnem z zdravo kožo, ko sem porodila v drugo. Poleg tega sem se tokrat ravno omožila in sem imela dovolj dela z gospodinjstvom. Rodbina mojega moža pa je v rovu od pamtike. To gre od deda do deda, končno se prav nič ne ve, kdo je prvi zamahnil kramp v Requillartu.«

Gregoire je zamišljeno ogledoval to žensko in te uboge otroke z voščnim mesom, brezbarvnimi lasmi, ki jih je izpila slabokrvnost, glad in revščina. Znova je nastal molk; samo prasketanje oglja je bilo slišati.

»Kaj pa dela?« je zavpila nepotrpežljivo Cecilija. »Melanija, stopi gori in ji povej, da je zveženj spodaj na levo v omari.«

Zdaj je dokončal Gregoire na glas svoje premišljevanje, ki mu ga je navdahnil pogled na te nemaniče:

»Človek ima nesrečo na tem svetu, to je res. Ampak, moja draga gospa, delavci niso prav nič pametni, to je treba povedati. Namesto da bi šledili kot kmetje, delavci pijejo, delajo dolgove in jim na koncu nič ne ostane, da bi redili družino.«

(Dalje prihodnjič.)

tudi takih, ki bi desetisoč dinarjev dali ravno tako lahko in tako radi, kot drugi 1 dinar? Ali ne bi bilo zato mogoče bolje, ko bi šli s polo od hiše do hiše, da bi se vsak podpisal, koliko bi dal. Ker smo do dna duše namreč prepričani, da bo vsak dal po svojih močeh in da se ne bi mogoče vsled tega mislilo, da so dali tudi naši milijonarji, ki gredo radi za procesijami, samo po 1 dinar, ker forej ne maramo, da bi človekovo hujnost in slovenska zaveš naših milijonarjev ostala prikrita poznim slovenskim rodovom, zato predlagamo, da se vsi prispevki objavijo tudi po listih z imenom. Čast, komur časti!

Hej, Slovani, naša...

V ODGOVOR NA KOMARJEVA VPRAŠANJA V ŠTEV. 21 »DELAVSKIH NOVIC«.

Ker se smatram kot internacionallec in ne priznavam nobenih trgovskih mej, sem član vesoljne človeške družbe, vam odkrito odgovorim na prvo točko:

I. Slovenski list »Prosveta«, v Ameriki tiskan. Se najmanj zavzema za katerokoli državo na svetu. A v Ljubljani imamo pa dva, katera stojita za »Prosveto« in se zavzemata samo za družbo enakosti: to sta »Delavske Novice« in »Glas Svobode«. Zato smelo lahko trdim, da ta dva lista najmanjkrat pišeta, da samo njih stranka more rešiti državo.

Za rešitev države pa zaslužijo »Jutranje Novosti« prednost, ker v njih še tako zamotani članki govorijo za rešitev države. Kontra sta mu »Jutro« in »Slovenec«. Za njima pa tudi ne zaostajajo njih bratci in sestrice, ki obiskujejo kmetijske koče (fedniki). Tu prednjači pa lažnivi »Domoljub« ter raztrsa svoje članke v rešitev države in presega celo »Domovino« in »Kmetijski list«, katera na vso moč tulita za rešitev države, dočim njih sodrnik »Naprej« ne trdi te gluposti v vsaki številki.

II. Trditve teh listov pa doseže svoj višek ob času blejske sezone, ker ravno takrat so ljudje najbolj zmešani od alkohola in nimajo časa dobrih listov čitati.

Najnižjo stopnjo pa doseže ta trditev ob času volitev, ker takrat vsaki izmed teh listov zabavlja čez vladajočo kliko in državo kot tako.

III. Bančne spekulacije stopijo v najvišji štadij, ko doseže trditev lista za državo svoj višek; takrat žanjejo liferanti, vojni dobičkarji z Rade Pašičem na čelu. O tem pa vsi listi ne pišejo enako, ampak menjavajo vloge, kakor je pač v njih interesu. A pri poštenih listih stoji cenzura s svojo belo roko in pa policist.

IV. Buržujski listi se silno kregajo med seboj, toda samo radi denarnih spekulacij, kakšen interes jim pač prinese ta ali ona stvar. Nikoli ne bodo razkrinkali oni fistihi zakrknjenih grešnikov, ki sede skupaj, ker gre se za glavni delež. Enkrat ga dobe črni, enkrat žolli, drugič beli in obračno; od tod tudi prepričanje listov, kakor jim pač nanese njih spekulativni interes. V eni in isti sapi pa začnejo pihati, ako je jugoslovanska buržuazija ogrožena po kaki tuji buržuaziji in ako vidi porast moči domačih resnicoljubov. Takrat zaženejo vsi dnevniki in tedniki z vsemi svojimi podreptniki klic: država je v nevarnosti!

V. »Jutro« prinaša svoje razglase zato med članki zunanje politike, ker ima večji interes na tem in meni, da ja ne bo nihče prezrl razglasov. »Slovenec« pa raje skriva razglase, ker

ima manj interesa na tem, dočim je »Narod« bolj zainteresiran, zato jih pa dene med politične shode, ker meni, da jih ne bo nihče prezrl. Bolj zaigrana inteligenca pa ima čas, da preštudira, kako in kje se je kak shod obnesel. Slovenski listi so zato dolgočasni, ker drug na drugega gledajo, kako bi ga bolj upropastili, da bi čim več milijonov spravili njih pristaši. Kar se pa tiče zavijanja kvargelnov, bi priporočal »Slovenca« zato, ker on najbolj bedasto piše o svetu, katerega ni nihče videl, dočim »Jutro« in »Narod« vsaj tisto pustita pri miru in vsaj en korak nista tako bedasta, kakor zgledata. Ob volitvah časopisi na ves glas vpijejo, da so za vse ljudi, in samo zato, da vsaka stranka čim več svojih ljudi spravi k državnim jaslim. S tem stoji tudi toliko boljše njih bančni kurz. Ivan Jerman, Črnomelj.

Dopisi.

Boj za korita. — Zagorje. — Kakor po drugih industrijskih krajih, tako tudi v Zagorju zapuščajo zadnje podgane potapljačjo se Hlebec-Lemež-Klopčičevo »nezavisno« ladjo. Vse to že uvidevajo razni idealni koritarji. Da pa bi rešili vsaj svojo eksistenco, so si izmislili novo »fiksno idejo«, namreč da bi angažirali v Zagorju »advokata-dohitarja«, seveda v korist delavstvu. Mi zelo dvomimo, če bi bilo to res v interesu delavstva. Avantgarda — gostilniška družba — si je izmislila to-le: vsak delavec naj plača mesečno po 2 Din, reci: dva dinarja, za vzdrževanje takega »dohitarja«, in če pomislimo, da je pri nas okrog 1600 delavcev, bi ta »dohitar« slabo zaslužil nič manj kot 3200 Din ali 12.800 kron mesečno, kar bi pisali v dobro delavstva in v prid »dohitarjevega« žepa. Pa še reci kdo, da ni to lepa ideja, ki bi nesla »dohitarju« krvavo zaslužene novce delavstva. Mi rudarji, ki smo združeni v krogu »Delavskih Novic«, smo sklenili, da se ne bomo pridružili tej »fiksni ideji« pod nobenim pogojem, pa četudi bi to »dohitarsko« meso zasedel sam Lemež. Kajti mi Lemežu ničesar ne verjamemo in smo gotovi, da bi nas tudi s tega »dohitarskega« mesta skušal vleči za nos. Rudarji, starejši zaupniki vemo dobro, da prej ni rešitve za delavstvo, da se otrese raznih Lemežev, Hlebcov, Klopčičev, Žorgičev in drugih, ne pa, da bi si jih še vlekli na glavo in jih povrhu vseh maslnih plač še mi s svojimi žulji redili. — Ljudje pa, pri katerih se rodi taka »fiksna ideja«, niso še čitali, kaj šele študirali Marksovega »Komunističnega manifesta« in drugih njegovih znanstvenih del. Vsem fihim, katerim se rodijo take »fiksne ideje«, kličemo, kot je zaklical Karel Marks: »Rešitev delavskega razreda mora biti delo delavstva samega.« Korobač.

Trbovlje. Iz naše doline je precejšnje število rudarjev in voditeljev »Zveze Rudarskih Delavcev« odpotovalo v Francijo. Organizacija pa je danes že na smrtni postelji, kajti danes so le redki tisti rudarji, delavci in delavke, ki se še hočejo organizirati, ker je bil zadnji štrajk za splošno delavstvo v Sloveniji, posebno pa v Trbovljah, naravnost katastrofalen. Organizacija dnevno propada. Kaj je to? Kje je odpomoč temu? Po mojem mnenju je treba delavcem dopovedati, da ne zapustijo svoje organizacije akoravno je ta danes v popolnem razsulu. Ako se najdejo pravi organizatorji, je še upanje, da se strokovni pokret dvigne na močne noge in do veljave. Ves čas, kar so se začele ustanovljati strokovne in politične organizacije, se je delavstvo organiziralo, ne da bi imelo samo svoje prepričanje, da je organizacija življenjska potreba posameznika in splošnosti. Bili so zaupniki, ki so bili brez strokovnega znanja; nekateri so imeli dobro voljo, to

da malo sposobnosti. Zato ni čudo, da je Zveza plesala, kot je žvižgal Hlebec na ukaz — generalissima. Ker pa je on zasledoval le svoje in strankarske cilje, je skrahal strokovni pokret. Vse to pišem zato, da boste tokoj v začetku zelo natančni pri izbiri oseb, ki naj vzamejo strokovno gibanje v roke. Razpoloženje za akcijo je dobro pri masi, silno mnogo pa je odvisno od tega, da se lotijo stvari res sposobni, pa tudi neomadeževani ljudje.

Hrastnik. Cenjeni sodrug urednik! Čudilo bo mogoče koga, da so volitve v II. rudarsko skupino izpadle tako slabo za Zvezo Rudarskih Delavcev. Najslabše je izpadlo pri nas v Hrastniku, kjer je ljudstvo najbolj razočarano nad otročje-naivno politiko Lemež-Hlebečeve garde. Socijalisti so napredovali, vendar je ogromna večina rudarjev skrajno nezadovoljna z današnjim strankarstvom v delavskih vrstah in z velikim upom pričakuje srečen izid strokovno-zedinjevalnega gibanja, ki so ga započele »Del. Novice«. Če se posreči postaviti enotno rudarsko organizacijo, bodo rudarji zopet dobili zaupanje v organizacijo, ki so ga doslej močno izgubili. Zatorej želimo »Delavskim Novicam« v Novem letu najlepši uspeh in vas pozivamo, da vztrajate na začetni poti.

Hrastniški rudarji.

Ali ste že poravnali naročnino?

Tedenske novice.

Končni rezultat angleških volitev. Po zadnjih dospelih vesteh je angleški parlament končnoveljavno sestavljen sledeče: 257 konservativcev, 158 liberalcev, 192 članov delavske stranke in 8 neodvisnih. Baldwinova konservativna vlada je kljub porazu pri volitvah sklenila v prestolnem govoru zagovarjati politiko zaščitne carine.

Žrtve potresa v Kolumbiji. Kakor poročajo listi iz Newyorka, je bilo pri zadnjem potresu v Kolumbiji 3000 človeških žrtv. Hud potres je bil tudi v Meksiki.

Angleški ultimatum Afganistanu. Angleški diplomatični zastopnik pri afganistanski vladi je izročil radi umora več angleških državljancev ultimatum, ki vsebuje zahteve, katerih sprejem bi pomenil da se je Afganistan popolnoma pokoril angleškemu gospodstvu. Ultimatum zahteva tudi popolno prekinjenje odnosov s sovjetsko Rusijo. — V Moskvi je vsled tega nastale upravičeno ogorčenje. Čičerin je izjavil zastopnikom inozemskega časopisja, da so posledice ultimata nedogledne.

Radič na Dunaju. Predsednik hrvaške republikanske kmečke stranke Stjepan Radič, ki se je mudil več mesecev v Londonu, da zadobi angleške politične kroge za svojo ideologijo, je zdaj zapustil Anglijo in se nahaja na Dunaju. Baje je odšel na Dunaj tudi vodja SLS dr. Korošec, da ga pridobi za aktivni nastop v belgrajskem parlamentu. Mnogo se govori o opozicijskem bloku, ki naj bi ga sestavljali demokratje, radičevci, klerikalci in muslimani z namenom, da bi vrgli radikalno vlado. Vlada je baje sklenila pustiti Radiča pri miru, če ostane v Zagrebu. Če pa se odloči oditi v Beograd in nastopiti skupaj z demokrati proti radikalom, tedaj bo zaprt in sojen po zakonu o zaščiti države. Daklo, neka se Radič pripazi! To se imenuje nepristranost zakona.

Atentat na japonskega regenta. Kot poročajo iz Tokija, je neki mladenič streljal na japonskega prestolonaslednika-regenta. Revolver je bil zelo star in je razbil šipo na avtomobilu. Fanta so zaprli in zdaj poročajo, da je komunist. Z njim so avtirali še nekaj tovarišev.

Srednjeevropski blok pod egido Francije. Po poročilih iz Pariza in Prage namerava Francija ustvariti

»blok srednjeevropskih držav za ohranitev miru v Evropi«. Ta blok naj bi tvorile Francija, Belgija, Češka, Jugoslavija, Poljska in Rumunija. Ta zveza bi imela braniti zemljepisno karto, ki jo je ustvarila versajska mirovna pogodba in bi imela držati v šahu Nemčijo in Ogrsko. Jugoslavija je seveda zraven pri tej reči.

Radič se je že vrnil in je skrit na Hrvaškem, tako poročajo najnovejše vesti.

General Wrangel opusti akcijo proti Sovjetski Rusiji? Belgrajska »Tribuna« piše, da namerava vodja bele garde general Wrangel v kratkem odpotovati v Ameriko in opustiti dosedanje akcije proti Sovjetski Rusiji, ker je razočaran nad Evropo, ki mu noče izdatno pomagati proti boljševikom, ampak se celo spuša z njimi v trgovske in diplomatske zveze. Baje se bo general Wrangel, ki je bil svoje čase rudarski inženjer, vrnil k svojemu prvotnemu poklicu. Ali ga ne bi kazalo nastaviti kot obersteigerja pri Trboveljski premogokopni družbi?

Demisija železniškega ministra dr. Jankovića sprejeta. Kralj je podpisal ukaz, s katerim uvaža demisijo ministra Jankovića. Za prometnega ministra je postavljen dr. Kojić, ki ohrani tudi portfelj trgovskega ministrstva.

Koliko mark se dobi za 1 dolar? Za en dolar se dobi v Berlinu 4 milijone in pol milijonov nemških mark.

Venizelos se je vrnil na Grško, da uredi na poziv revolucionarne vlade notranje razmere in reši vprašanje republike ali monarhije. O njegovih namenih se ne ve nič gotovega. Po eni verziji bo nastopil za republiko, po drugi pa misli poklicati na grški prestol princa Pavla Karadjordjevića. Vsekakor se mora smatrati sedanja dinastija, ki je pobegnila na Rumunsko, za izgubljeno.

Širite »Delavske Novice«!

Radovednežem na Turjaškem trgu v odgovor.

Glede občinskih volitev v Novem mestu se nekaj zadirata v nas »Strokovna Borba« in »Glas Svobode«. Napovedala sta celo bojkot listi, ki združuje proletarske elemente. Seveda ta bojkot ni imel niti najmanjšega uspeha, ker je lista dobila 153 glasov. Če bi se omenjena Lemeževa lista tudi zavzemala za novomeške volitve, ne bi padel niti en glas več, ker pač »Glas Svobode« in »Strokovna Borba« nimata v Novem mestu niti enega pristaša. Ta bojkot je bil udarec v zrak, ravno tako kot bojkot, ki so ga pikiči napovedali »Delavskim Novicam«, pa se nam ni prav nič poznalo. Kar se tiče samih volitev v Novem mestu, omenjamo le to, da »stranka reda in dela« ni delo »Delavskih Novic« in torej tudi ne nosimo zanjo niti najmanjše odgovornosti, ampak je le trenutni sporazum čisto krajevnih činiteljev.

Današnji številki prilagamo položnice.

Iz upravnistva.

Upravišтво »Delavskih Novic« prosi vse naročnike, da poravnajo vso naročnino še tekom tega tedna, ker z novim letom napravimo novo registracijo in bomo pri tej priliki brezpogojno črtali vsakega zamudnika. Srečno Novo leto!

Upravišтво »Delavskih Novic«.

Iz uredništva.

Vse dopisnike prosimo, da pišejo s črnilom, samo na eni strani papirja in razločno. Nepodpisanih dopisov ne bomo objavljali.

Uredništvo »Delavskih Novic«.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij.
Odgovorni urednik: Lojze Dolenc.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.